GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 98. **Brasiovu 28|16 Decembre** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Invitare de prenumeratiune la „Gazet'a Transilvaniei"

Brasiovu 28 Dec. 1872.

Sacrulu depositu alu sentiementeloru nóstre nationali nu afla neci unu terrenu securu de aperare pe teatrulu politicei dominante, decatu singuru numai terrenulu dreptului nostru politicu nationale. Tóte probele, tóte incordarile, tóte sperantiele, ca natiunea romana din Transilvani'a póte essi vreodata la limanulu indreptatirei de a se poté desvolta liberu prin propri'a s'a activitate neimpedecata, au disparutu fora urma in experientiele tristului trecutu. Neci ómenii celi mai — perversi — nu se mai potu multiumi cu prospecte de resultate platonice; ér' timbrulu pe frunte de lipiture, avisate a ingenunchia la grati'a prepotentiloru dilei, pentru a respira aerulu politicu, romanulu nu lu mai póte porta, ca nu lu mai póte suferi: si totusi pentru romanu suntu tóte caile angustate astufeliu, incatu ni se arboresc inaintea ochiloru cele mai triste fantome si din timpii unirei celoru 3 nationi, conjurate a ne incalca, cá se nu mai ajungemu la érba verde, amenintiandune cu sórtea de paria, politicu séu celu pucinu de lipiture tractabile. Acesta este reflexulu din tóte legile cele maiestrite in contrane, acesta alu legii electorale, acesta alu virilismului prin comitate si comune, acesta in legea instructiunii séu desnationalisarii, acesta ni se pregatesce acum si in fundulu regiu prin proiectulu de organisarea municipale, care l'a primitu universitatea sasésca in sied. confluxului din 16 Dec, a. c. spre a se asterne la locurile mai inalte, cá solidari'a vointia si dorintia a tuturoru sasiloru din Transilvani'a, cu tóte, ca deputatii romani de facia, vediendu, ca proiectulu acesta e asiediatu cu scopu de a sustiené intocma si pe viitoriu egemoni'a sasésca in totu fundulu regiu, au protestatu in contra primirei lui, dechiarandu a -si da opiniunea separata, care o si dedera in sied. ein 20 Dec. — Cá lipiture inse maiorisate prin maiestritele minoritati amu remasu si in confluxu si vomu mai remané totu numai cu beneficiulu politicu alu protesteloru — cari totusi de si nu adi, dér' mane totu ne voru servi de fustei la scar'a, ce duce la extórcerea recunóscerii dreptului nostru nationale politicu, fora de care tóta existinti'a nóstra cá natiune e periclitata. — Aruncandu unu prospectu si preste acestu proiectu de organisatiune municipale sasa, ce vedemu alta, decatu vechi'a patula a suprematiei sasesci si starea clientelaria a comuneloru si a individiloru — neci pomenire de romani si maghiari in fundulu r. Principiulu perfectei egalitati si alu libertatii autonóme a communeloru si municipialoru afla in elu una expresiune satirica, ca-ce tuturatulu sasescu e astufeliu centralisatu, incatu elementulu sasu sub scutulu lui va infiori, precandu romanii si maghiarii se voru chiaru si topi de caldur'a, cu care voru fi strinsi la pieptulu interesseloru sasesci.

Una reactiune politica acésta si inca din evulu mediu, unu laciu germanisatoriu si despoitoriu e acestu tuturatu pentru fundulu r., care nu sufere diversitatea drepturiloru, ér' pentru romanii 200,000 la numeru si pentru maghiari 25,000, cari in fundulu regiu possedu preste 200 commune si 200 mile patrate de territoriu, proiectulu de representatiune memoratu e in adeveru una nedereptate sociale, ca-ce e una totale ignorare si in acestu statu in statu, intocma cum se afla natiunea romana ignorata cá atare si in legile statului Ungariei — chiaru si in legea de unire —, incatu ai crede, ca sasii la compunerea acestui proiectu de representatiune au luatu de modelu tocma maiestri'a maghiara, de a face legi deakiane ,spre a suprematisa excludendu si ignorandu si de a exclude si ignora supramatisandu si egemonisandu. Asia de unde se astepti dreptatea? Dela diet'a din Pest'a?! — N'avemu exemplu; Se vedemu acum. — —

Cu aceste reflexiuni mai intempinamu si pe optimistii cei ce nu vedu mai departe, decatu pana unde -si afla venate interesele momentane, — si pe pessimistii, cari cliposescu, candu li se cere tienuta solidaria si neintrerupta pentru vindecarea reului, ce ne amenintia, precandu am trebui cu totii din tóte partile se ne reunoimu urgentu si neintreruptu pretensiunile nóstre de dreptu nationale politicu din 1863 atatu la regimu catu si la coróna, cá se se convinga odata, ca nu mai e potere, care se ne despóia de dreptulu istoricu — divinu, de dreptulu conservarii vietii nationale, de dreptulu nostru politicu nationale, singurulu depositu alu prosperarii nóstre. — Hic Rhodus hic salta. Se da sasiloru centralismu nationalu in universitate, nu le invidemu; inse romanii inca pretendu asemine, ei voru misca si acheronta, pana candu voru capata senatulu seu si arondarea nationaliloru sei sub elu, ca-ce si altufeliu universitatea romana istorica pana la 1437 a reinviatu in 1863 si nu va a mai disparé de pe scen'a politica nationale odata cu viati'a individiloru ei. Déca ómenii impetriti nu voru a ne respecta, vomu cere respectarea dela noi si dela timpu. —

ITALI'A civile se impoteresce mereu in tacere si rabdare. Acum introduce oblegamentulu militariu dela 20—40 ani. Imbunatatieza finantiele si armarile. —

Pap'a in allocutiunea din 23 Dec. dice: ca persecutiunea bisericii catolice are de scopu a o nimici; numesce proiectulu regimelui despre corporatiunile relegióse lesiunea dreptului apostolatului si ataca pre Prusi'a pentru persecutiunile relegióse, chiamandu pe Dumnedieu in ajutoriu bisericei.

In sambet'a de **14** Decembre, Franci'a déra a intratu in ghiarele oligarchiloru, candu min. Dufaure combatù pe Gambetta si pe republicanii democrati, cá pe nisce agitatori, provocandu maioritatea dietei, cá se tiena una cu regimulu, si monarchistii conservativi au votatu a se trece la ordinea dilei, nerespectanduse valórea petitiuniloru din intrégа Franci'a, ce se facu cu milliéne de subscrieri, cá se se disolve adunarea acésta si se se aléga alt'a. Thiers déra a balansatu pana acumu in favórea oligarchiloru, ca-ce écca guvernulu lui pórta frica de republica democrata.

Ispani'a se afla mereu agitata. In nóptea intre 11 spre 12 Dec. se adunà o multime de poporu pe piaci'a Antonu Martinu. Se dede semnalulu cu 3 puscature de revolveru si o massa de poporu strigà: se traiésca republic'a! diosu cu dusmanii onórei Spaniei. Desarmara agenti politiani si mai multi officiri. Sosindu armat'a fù intempinata de insurgenti cu o decharge generale, la care respundiendu si venatorii cu alt'a, insurgentii se respandira. Spani'a vre republica, Itali'a asemenea agita pe suptu mana.

Blamagiulu intielegintiei din distr. Fagarasiului. Decemb. 1872.

. . . . . La alegerea lui Máday in Fagarasiu, adeptii lui mai multi -si spargeau capulu cu apucaturile de a capetá si eli din saculu celu de bani alu lui Máday innainte de alegeri, ér' dupa alegeri au inceputu a se veseli din sumuliti'a capetata si departanduse toti cu strigate de: se traiésca d. Máday. se traiésca d. Teleky, d. Popenieciu, d. Gridanulu", etc. se dusera catra casa; In 19 sér'a a pausatu diligenti'a dela Brasiovu pucinu la hotelulu din Sierpeni, si intraramu calatorii aci la restaurare, seau mai bine la plangere, pentru ca aci era hotelulu plenu de alegutori, mai cu séma barsani, ér' in unu extra Zimmer unde intraramu si noi incognito eran sdravenii de intielegenti mancandu si bendu, bucuranduse nu atatu pentru esirea lui Máday — de catu pentru argentii luati dela all lui . . . . Erau mai toti ragusiti si aci intre pocale — in vino veritas, toti -si enarara intemplarile din acele dile de blamu, de rusine si de necapacitate natiunale, mai alesu szolgabiraulu Popenieciu se landá cu bruvurile lui castigate; asia spuse elu cá capitanulu timidu, ca nu va reesi Máday pre carele -lu avea in poruncela dela Pest'a, elu Popenieciu -lu asecurá pre „cinstea" lui, ca Máday va reesi si Benedek va cadé, si asia strigundusi man'a s'a apucatu de munca, ca-ci la hotelulu din Sierpeni luà cu triumfu 19 Stindarde dela ungurii din Halmégu, ce le dusera acesti'a in dilele premergatorie in onórea lui Gyula Benedek, si se intielege ca elu prin portarea lui nemesiesca apoi le a redicatu in onórea lui Máday; facea computu cá la 10000 fl. v. a. (di: diece mille fl. v. a.) a solvitu Máday numai prin carcimele din Fagarasiu pentru alegatorii lui, cari in dilele alegeriloru toti s'au imbuibatu de vinu, carne, pesce (15 majie carne si 18 de pesce precumu computá unu ospetariu din Fagarasiu), pentru ca toti nemesii toti intielegentii, d'a si preutii erau confusi si ametiti, alti cate 4—5 dile au petrecutu totu in ospetarie; B. a prasnuitu pre Alesandru (Dr. Máday) in Fagarasiu, pre cumu spuneau ómenii prin Fagarasiu; apoi se fi creditu, ca mai de una dile figurau cá zelosi romani in comitetulu natiunale atatu Bordanu catu si adv. Romanu si acest'a din urma apoi din zelosu natiunalistu si mare aperatoriu alu pasivitatei devení omu de incredere la urna pentru Máday; tempora mutantur et nos . . . .

Popenieciu carele in anii trecuti strigá in gur'a mare in diurnale contr'a szolgabiraului Gridanu, carele, mai bene lieá unu jidanu pre trasur'a lui de catu unu preutu romanu — pre cumu -mi spuse preutulu acel'a una data, — acelu Popenieciu repetéza acelea fapte ale lui Gridanu, pre cari i le descrie publice, cu deosebire numai ca afurisitulu de „ego, prea caracteriseza pre Popenieciu, pentru acesa de comunu celi ce -lu cunoscu lu caracterisieza cu proverbiulu „fala gólá straitia uiórá".

Acesti'a au jocatu rolulu ambii in acestea dile de blamagiu, se intielege ca pre plata buna, cum spunu ómenii, pentru ca, apropos! spune unu notariu comunale, Urdea ragusitulu dela alegeri, ca chiaru a vediutu depesi'a prin care Teleky dà lui Gridanu — carele cá nemernicu cuteză a se candidá insusi — 1200 fl. déca va abdice in favórea lui dela candidatura, inse, dice notariulu: neci nu s'a uitatu la 1200 fl. — destulu ca in urma — dupa ce i va fi triplicatu sum'a acest'a — a abdisu de candidatura, mai mustrandulu si capitanulu! Bani au castigatu multi, dér' si promisiuni si mai multe, si nu numai ca nu se rusinéza acesti conducatori orbi de faptele loru cameleonice si rosinatórie, ci inca-si tienu de triumfu, ca au doboritu pre Benedek si au redicatu pre Máday, dechiarandu toti fora reserva, ca cu unu romanu se blamau (audi minune!) ca-ci n'ar' fi avutu bani si reesiea ér' Benedek pre bina. Apoi se ne mai luptamu noi minoritatile prin comitate si scaune cu dusmanii nostri, candu unu districtu curatu romanu cu mille de alegatori neci 100 votisanti nu lovescu urn'a pentru romanu? Rusine, de trei ori rusine tie intielegentia neintielegenta! Si onóre vóue celoru ce suspinati pentru faptele semeniloru vostri! — Se scie, ca ceea ce e tasterulu in aparatele telegrafice, aceea a fostu capitanulu supremu acuma la alegeri; atenge cu degetulu tasterulu si totu aparatulu vene in misicare: morseulu, busul'a si releulu etc. astufeliu indereptandu si stapanii din Pest'a bateri'a pentru alegerile din Fagarasiu, atensera pre supremulu loru din Fagarasiu si prin elu tóta intieleginti'a desnervata s'a electrisatu si pusu in lucrare asia precumu s'a lovitu tasterulu!

Blamagiulu nu se mai póte descrie, fora se mai citezu aci si cuventele acelui barbatu de pusetiune inalta din Fagarasiu, care -mi scrie: „Domnulu mieu! Cu pasivitatea ne amu blamatu de minune! neci o data n'au concursu la urna atati alegutori romani. Beutur'a si banii si au avutu efectele. Romanii carii afirmau, ca nu potemu reesí cu unu barbatu cunoscutu, au scosu pre Mádai cu eclatant'a solidaritate romana = 0!!

Dér' se nu plangemu multu, ca-ci vendiatorii caracteriului natiunale pre argentii dobenditi in suma de vr'o 30000 (ori mai multu) voru cumpera in Fagarasiu unu locu — de nu pentru unu institutu natiunale — pentru immormentarea strainiloru!

Ér' voi predicatori carii v'ati lapedatu crucea de pre frunte si vati insielatu intrandu in legature straine, scuturatile pana e tempu, si de aci in colo strigati si poporului: Se rumpemu legaturile loru, si se lapedamu dela noi jugulu loru (Psalm. 2. v. 2.) !!!

Trecundu adi prin Sibiiu D-le Redactoriu, -Ti promitu ca ajungundu a casa in pace Te voiu cerceta érasi cu lucruri de pre la noi! salutari cordiali. —

Scipione africanulu.

Vestea inferióre 24 Noembre 1872.

Nu póte nega intieligentia romana din Fagarasiu, — cumca facie cu alegerile dietali, ce s'au petrecutu de curendu — au jocatu rolulu abderiteloru. —

Au trecutu si acestu jocu copilarescu cu focu — care ne-au aprinsu casa, precumu trecu tóte in lume. — Déra acuma aru fi timpulu cá din acésta lectiune amara se ne intocmimu tactic'a nóstra mai cu scopu pre viitoriu. —

E-te proverbiu despre noi: romanulu tace si face“ (passivitate nasendeans) éra noi pre aici „vorbimu multe, si facemu nimica“ (passivitate Fagarasiana). —

. . . . Se studeamu si noi practice terenulu pre care avemu de a lucrá, si ascultandu si parerile la alti barbati — cari de si nu se potu lauda, ca au trecutu prin scoli inalte — totusi, au cunoscintia de lume, si minte sanitósa, au vietiuitu si vietiuescu intre poporu — factori, cari sunt de consideratu — si esindu pre acestu terenu studiatu — cu fapte de siguru vomu fi neinvinsi.

Corespondentele X din Fagarasiu, in Nr. 96 alu „Gaz. Trans.“ nu au avutu patientia, de a se informa, ca cumu au venitu br. Urs in acésta marsavia de candidatiune de deputatu, . . . ci cu o dorere ironica, striga in lumea larga, — infamia, scandalu, blamagiu!!! —

Fiindu si eu unulu, care in 28 Noem. in besericia gr. or. in Fagarasiu, — amu vorbitu pentru alegere, si candidarea de 2 romani — fia alegerea legale, séu pe porunceala; — amu disu acégerea legale, séu pe porunceala; — amu disu acéstea si atunci, si o dicu si adi cu conscientia curata — basandume pre conoscerea impregiurariloru, si a situatiunei presente din districtulu nostru — amu aretatu pericielu, cu passivitatea absoluta, — care aretatu pericielu, cu passivitatea absoluta, — care in districtulu Fagarasiului — in acésta forma — odata cu capulu nu se póte efeptui — amu prevediutu, ca prin acésta operatiune se isoleadie intelegenti'a de popora, si cea de antaia se da legata cu mani cu petiore, cara celu din urma — fara pastoriu, cá o turma pribeaga — prada inimiciloru, precumu dorere au si urmatu in fapta. — Fiindu mai incolo cu locuinti'a in Vestes, unde s'a petrecutu alegerea, si avendu onórea de a fi cu br. Urs in relatiuni amicabile, me vedu indirecte in prepusu, cumca eu a-si fi urditoriulu candidarii expuse a baronului. —

Respingundu acésta suspitiune, pre catu de falsa, pe atatu de malitiósa, me vedu indatoratu de a lamuri lucru, si de alu areta tocma asia, precumu s'a desvalitu, suptu ochii mei. —

In diu'a, si scurtu inainte de alegere diminéti'a in 16 l. c. — au venitu in locuinti'a mea — unde erá si confratele capitanu Mihaiu Poparadu de facie, Domnii: presiedentele comissiunei Duvlea, assessoru Florea, pretorii Grideanulu si Negrille, si 2 preoti din Lissa, si m'au intrebatu, ca ce se facemu facie cu alegerile de astadi? —

Eu amu respunsu: „Domniloru se vedemu din tóte partile de **proteste**, ca numai asia ne potemu **salva onórea**“. — Assessorulu Florea a respunsu: „nu este nice unu protestu facutu, si nu putemu lasa se ease Teleky dep. alesu cu unanimitate de voturi, se candidamu si noi pre br. Ursu“ — Eu le am disu „nu se póte! noi ne amu dechiaratu solenu pentru passivitate, si br. Urs se nu se candideze nice in tr'unu modu, decatu se ne apucamu cu totii de **proteste**“. — Totu assessorulu Florea a respunsu: „asiadara vomu vedé de protesturi“ si cu acésta sau departatu toti acesti Domni dela mene. —

Me provocu deci in momentulu de facia la toti acesti Domni si la onórea loru, despre purulu adeveru alu acestei convorbiri. —

Dupa departarea acestoru Domni, eu, dimpreuna cu capitanulu Mihaiu Poparadu ne amu si apucatu de a lucrá la proteste, si in decursulu lucrului, ne suprinde vestea — cumca presied. comisa. Duvlea ar' fi proclamatu pre baron. Urs — de candidatu. —

Amu disu: nu este lucru curatu, si pre locu amu facutu una depesia telegrafica subsemnata de mine si Poparadu catra br. Urs cu rogare, cá se respinga insusi acésta cutesantia nerusinata. Dela baronulu — nu sciu din ce causa — nu amu primitu respunsu. —

Presiedentele comissiunei Duvlea — nascutu din Zernesti, si nepotu alu D. prota Metianu, omu tenera, nimeritu cá cautatu cu luminarea pentru acésta functiune, are de a se justifica inaintea opiniunei publice, — din ce causa densulu — contra intielegerei nóstre — si contra protestului meu, totusi a candidatu pre br. Urs de deputatu.

In catu se atinge persón'a br. Urs, facia cu alegatorii boieri si fosti granitiari, din tóta tiér'a Oltaiui, va sci corespondentele X, cá si onorabiliulu publicu cetitoriu, de ori si unde, cumca br. Urs este magnetulu si idealulu tuturoru granitiariloru — si eu vorbescu din anim'a toturoru fostiloru granitiari; cumca déca nu nearu fi fostu manile legate prin passivitatea decisa in Fagarasiu, si candidamu pre **br. Urs** de deputatu, **10** Teleky, cu tóte mille cele multe versate la alegutori nu putea se invinga. — Veterani din bataile francese, au venitu la mene, si lacremandu au intrebatu: pentru ce nu alegemu pre baronuiu nostru. Acestu adeveru s'a auditu chiaru si din gur'a agentiloru lui Teleky, care numai din acésta parte a avutu frica. —

Dupa ameadi in 16 si in diu'a de 17 impreuna cu capit. Mihaiu Poparadu amu continuatu lucrulu la proteste. — Déra din tóte cate amu facutu noi, numai protestulu comunei Dragusiu si alu Simbetelorn apusene si resaritene prin bravii loru preoti si neclatiti in fidelitate romana au venitu la man'a comissiune. —

Protestulu comunei Vestea infer. — subsemnatu si de mene — s'a delaturatu prin primariulu comunalu Moise Siandru si notariulu Iuon Borzia, pentru care dupe alegere — diu'a la ameadi — acestia in publicu au primitu 91 fl. dela cassa, unde se plateau judiloru — intre cari erau si preoti — tax'a pentru sufletele loru vendute.

Intrebu pre corespondentele X — si pre altii de perulu seu, — care facu sfara in tiéra — cá se ne mai spue pre altulu — afara de noi 2 — care s'ar' fi interesatu bateru de unu protestu. —

In fine corespondentele X, va se conceada pacalitur'a passivistului metamorphosatu — activistu incarnatu si infratitu in Brasiovu, care in diu'a de 28 Noem. a legatu la cineva ochii, si l'au dusu pre ghiatia, si acuma, cá o vulpe de suptu pétr'a Craiului, ride in pumni de rusinea nóstra, incarcati pana dupe urechi. —

Basiliu Stanciu
c. r. capit. pens.

Dela diet'a din Pest'a.

In sied. din 14 Dec. se luà inainte proiectulu de lege pentru indemnitate care se si primesce nemodificatu.

In sied. din 16 dep. **Alesandru Romanu** adreséza catra min. de interne dóue interpelatiuni cari suna asia:

„In mai multe comunitati dela marginele Transilvaniei morbulu epidemicu (molipsitoriu): diphteritis, sub numirile de ciuma si bóla de gutu grassedia in astufeliu de mesura, incatu in comunetatea Bicasiu ce numera 2600 locuitori, in tempu de 5 lune, 265 ómeni cadiura victima epidemiei. Preciputorii afirma ca acestu morbu se póte evitá prin intervenirea personale a mediciloru, firesce in numeru de ajunsu“.

„Pentru ce nu tramite guvernulu la Becasiu, Valea-Jidanului, Satu-de-diosu, Tölgyes, Topliti'a-romana, Dmucu si Belboru medici inteligenti? Cace uniculu medicu tramisu acolo nu póte da bolnaviloru ajutoriu necessariu. Bicasienii spunu ca mediculu neci nu cercetedia pre bolnavi si locuindu in departare, abia in 3—4 dile una data i este cu nepotentia a-i cerceta, in care tempu apoi moru de a rondulu“.

Onorab. Camera! acésta bóla domnésce cu atat'a furia, incatu — precum s'a anunciatu si prin diariulu „Pesther Lloyd“ chiaru si in acésta luna 75 ómeni cadiura de nou victima bólei, prin urmare luandu in consideratiune atatu intensivitatea, catu si estensiunea bólei, asiá credu si este usioru de priceputu, ca uniculu medicu de acolo se afla in deplina impossibilitate d'a respunde chiamarii sale, d'a infrena acésta bóla atatu de periculósa si molipsitória. Suntu doi ani decandu acésta bóla grassédia in vecin'a Romania si numai incordateloru staruintie succese a o poté infrena. La noi, póte pentru ca reulu se afla la estremitatea tierei, nu i se dà atat'a atentiune; din acésta causa si pentru ca ból'a au inceputu a se lati pana catra Gy.-Szt.-Miklos, prin urmare se estinde cu repeditiune, mi-am luatu libertatea a adresá acésta interpelatiune dlui ministru de interne, cu atatu mai vertosu ca-ce cunoscundui energi'a cu care au luatu mesurele cuviintióse spre infrenarea colerei aici in capitala, am temeiu d'a sperá, ca si in asta privintia va face grabnice dispusetiuni.

A dóu'a interpelatiune o adresediu dlui ministru de justitia. La acést'a mi dede ansa dechiaratiunea dsale facuta in siedinti'a de sambeta cu ocasiunea discusiunii ce se incinsese a supr'a petitiunii relativu la processulu ce curge intre comitii Iosifu si Franciscu Haller.

Interpelatiunea e urmatóri'a:

„Are diu min. cunoscintia despre aceea, ca judecatori'a de Sighisiora intr'unu procesu subversante intre comitii Iosifu si Franciscu Haller; precandu numai simplu secestru de asecurare pre una parte a bunuriloru lui Franciscu Haller trebuiá se se faca, diregatorii si servitorii sei de economia, condusi pre simbria (conventionati) au fostu scosi si dati a fara cu de a sil'a prin gendarmi? Are

dlu ministru cunoscintia ca insusi proprietariulu actuale contele Francisc Haller d'impreuna cu familí'a sa fù scosu cu forti'a? Mai de parte pentru ce dlu ministru cerere contelui Franciscu Haller pentru delegatiune, adresata dsale de mai multe luni, o tiene nedeslegata si estu-modu lasa pre contele Franciscu Haller in discretiunea judecatoriei de Sighisiór'a *).

In fine, ce are de cugetu a face dlu ministru, ca atare procedura, prin care justiti'a ungurésca se compromite, se se inlature pre viitoriu?"

Presied.: amendóue interpelatiunile se voru comunicá ministriloru respectivi.

La ordinea dilei fù desbaterea generala pentru inchiarea imprumutului de 45 milliône, cu care occasiune dep. Eelfi presenta unu proiectu de resolutiune, cá camer'a se enuncie, ca nu votéza imprumutu acestui guberniu.

In sied. din 17 Dec. Colomanu Ghyczy imputa lui Lonyay si Kerkapoly miserabil'a stare a finantieloru Ungariei, pentruca au casiunatu atate deficite, incatu cele din anii esti trei din urma voru absorbi trei parti din imprumutu si totu mai remane deficitu; (pentruca in fapta ar' fi la 76,428,786 fl. deficitu de a se casperi) redica aspre invinuiri asupr'ale, cu tóte acestea imprumutulu se primi si in adóu'a cetire.

In sied. din 18 Dec. Se primi proiectulu de imprumutu si in a trei'a citire, apoi se luá inainte proiectulu pentri sustienerea normeloru de dreptu privitórie la camele finantiare si despre desfiintiarea supremului tribunalu de finantie. Totu acumu se primi si proiectulu de lege despre votarea de 39829 recruti si 3983 reservisti pentru an. 1873. La desbaterea acestui proiectu mai multi stangaci venira in focu, enegandu primirea proiectului, cu tóte acestea eluse primi pentru desbaterea speciale, candu apoi Gabiulu Varodi facù emendamentu in titulu, cá se se numésca „armata ungurésca" pentru ca altufeliu n mai e armata comuna, ci totu numai armata c. austriaca, inse proiectulu se primi fora modificari ci si celu pentru acoperirea starii de pace a regimenteloru gavaleriei ungaresci.

In siedinti'adin 19 totu sub presidenti'a lui Bitto se reporta unumirea lui Bella Szende cá ministru pentru apetrea tierei, care intrandu in sala fù primitu cu „éljn". Dupa acesta

Mircea B. Stanescu face catra min. de lenga persón'a Mai Sale o morale interpelatiune: care se va public'a in nr. viitoriu.

Se mai fecere treo-catera interpelatiuni fora interesu, ér' un'a fatta de I. Kis merita a fi inregistrata si aci: „li alegerea de deputatu in Aranyós Megyes conductói cortesitori ai candidatului deakistu au etablatu factoria intréga pentru a cumpera voturi", si inzaba pe min., déca are de cugetu a aduce unu proctu de lege in contra coruptiunei la alegeri de deputati? Ministrulu n'a respunsu neci unu cuvent la acésta interpelare si totusi maioritatea primi ore cunoscintia respunsulu declinatoriu. Ministrulu Iszа respunde la interpelarea lui Pechi din 14 D. ca: au emisu ordinatiune, cá dela 1 Ianuarie 1874 tóte caile ferate se folosésca numai limb'a maghiara in afaceri, blanchete maghiare s'au si trasu si actele germane se tramitu indereptu dela ministrulu comunicatiunei. Se multiumescu. —

Madarasz róga cas'a, case se iè la consultare dupa serbatori propunerea li pentru desfiintiarea beneficialoru regali. Ministru Pauler dice, ca inca nu au sositu totu materiulu statisticu pentru acestea, in fine presied. Bitto poftesce serbatori fericite si cercetare mai punctuale a siedintieloru dupa serbatori. NB. proiectulu despre **colonisti** inca totu nu s'a finitu. Advocatii nostri se -si tiena de oblegatiune a informa bine pe dep. romani despre starea lucrului, cá se nu vina aruncati in drumu cá Tofalenii si Halerenii; cu tóte, ca deakistii totu facu, cum le vine bine loru, nu poporului; — de ar' avé romanii acolo si 50 de deputati; — inanis sine viribus et voluntas.

*) Dupa informatiunile mite banuél'a de partialitate si vessatiune cade il vertosu a supr'a judecatoriului maghiaru Matéfy si celoru-lalti doi judecatori sasi, éra d. presiedinte sustasi si de altmintrea cunoscutu cá dreptu si partialu judecatoriu, cu atatu mai pucinu este spóte fi banuitu, fiindu ca desa, precandu se decisese a se pune secestrulu, n'au luatu parte la judeca, lipsindu d'a casa. Red. „Fed."

Respunsu la articlulu „afaceri scolastice".

(Urmare.)

Pana aici am privitu pre Papiu in prac'a sa scolaria; se-lu observamu acumu si in teori'a sa pedagogica, pe basea careia -si face amabilele si crestinescile sale reflesiuni asupr'a mea. Si fiendu ca Papiu dupa „afacerile scolastece" nu e „diplomatu", va se dica n'are diploma pedagogica, er inscrieri pedagogice pana acumu, dupa scirea mea. inca nu sa incercatu (articuli, cari transmitu preste Carpati reputatiunea unei scóle decadiute, nu numers), nu-mi remane alta, decatu se-lu judecu dupa teoriele sale din articlulu „afaceri scolestece", si inca catu voiu poté dupa ordinulu observatu acolo.

Prim'a teoria: „Organisatiunea scóleloru se emane chiar din conditiunea, traiulu, cultur'a si referintiele sociale ale poporului, pentru care se procreadia", asiadéra a scólei din Orlatu dupa natur'a etc. Orlatianiloru. „De aici necesitatea unui studiu maturu de intrega natur'a poporului, spre care-lu alegemu de substratu alu meditatiunei nostre, vrendu a-lu regulá, organisá si cultivá". Unu „procesu strainu de natur'a elementului organisatoriu (!) in primulu momentu se afla facia de aprigi combatenti, in alu doile se frange si cade" — chiaru cá organisarea lui Papiu, carele fiendu ca numai acumu a datu de teori'a acest'a, n'a sciutu, ca are se se acomodeze dupa natur'a Orlatianiloru, si asia acestia satui de fanfaronade, dupa 6 ani sterpi i-au incuiatu fromusielu usile scólei de inaintea nasului. Dice unu pedagogu renumitu din dilele nostre: „Deca unu invetiatoriu dupa doi ani de dile inca nu si-a potutu castigá stim'a si iubirea comunei sale, acést'a e unu semnu reu pentru elu. Ca la inceputu intimpina batjocuri, nare se-i fia rusine (laudele si glorificarile prea tempurie au cate odata cause curiose); inse deca antipathia dela inceputu nu trece cu incetulu in respectu si iubire, atunci invetiatoriulu e unu omu de compatimitu."

A dou'a teoria are de a face cu introducerea limbei maghiare si germane", si cu circularíulu Comitetului, prin care se ordona nunumai cetirea, ci si vorbirea acestoru limbe si se impartiescu Abcdaria ungaresci si germane, donate de ministeriulu ungurescu."

Relativu la introducere, ar' avé insusi Papiu cea mai pucina causa de a se espectorá; au nu Dlui se lauda, ca scól'a sa e „normala, cu 4 invetiatori si 4 clase, si primulu si scopu e „prepararea eleviloru de clasele succesive gimnasiali"? Apoi Orlatiulu se afla la usi'a Sabiiului, unde suntu doua gimnasia, unulu ungurescu, si altulu nemtiescu, si asia scolarii trebue initiati — mai multu nu cere nime — in ambele limbe, cá se pota trece dupa placu fia in gimnasiulu ungurescu, fia in celu nemtiescu. Unde-Ti e, Dle Papiu de-odata teori'a cu acomodarea dupa natura si traiu? — Dér' Papiu striga: germanisare! magiarisare! Asié-i vine bine; caci cine se-i credia, ca la o scóla cu limb'a romana cá limba de propunere, esercitata in 21 de óre pre septemana, pre candu spre cele doue limbe straine cadu, numai cate 2 óre, mai pote fi vorba de magiarisare si germanisare? Dupa parerea mea cea dascalesca nu e nici unu periclu, ca in scóla romanesci se voru propune si limbi straine, unde adeca cere acést'a „traiulu poporatiunei"; de periculu ar poté fi vorb'a numai acolo si numai atunci, unde si candu copii romani suntu necesitati a-si cautá crescerea in institute straine. Dreptu aceea io tienu de o mare prudintia, a intimpiná atari dorintie a casa, caci interesele suntu mai potemice si decatu — teoriele D-lui Papiu. De altmintrea Domnialui se vede, ca s'a manatu numai pre limb'a maghiara, ca-ci cea nemtiesca a practisatu-o si elu in Orlatu pre atunci, pre candu representantii'a generala dora nici nu visá de „Normativulu" naibei, ceea se se vede d'in reportulu seu despre esamenulu de anu véra, in programulu carui-a figuredia si declamarea poesiei „Das schönste Lied", ergo si elu a „germanisatu."

A introduce inse o limba in scóla, si apoi a se margini simplu numai la cetirea ei, cum vrea Papiu, ar' insemna a bagá grosciou intr'o sticla, si apoi a intinge cu mamaliga pre din afara. Seau dora Dlu Papiu crede, ca o limba se pote invetiá numai din regule gramaticali? Vedi Ahn, Ollendorf, Tousaint-Langenscheit, etc.

A trei'a teoria privesce cetitulu mechanicu. Am aretatu in circularíu, ca cetitulu mechanicu n'are ce cautá in class'a superiora. Un'a seu alta; seau ca scolarii sei din clasea superiora au avutu lipsa a fi introdusi in cetitulu mechanicu, atunci scól'a e decadiuta; seau ca scolarii n'au avutu lipsa de acést'a, atunci Papiu a auditu sunandu clopotele, dér' nu scie unde? a auditu de unu cetitu mechanicu, dér' nu scie, ce se incepu, cu elu, de-si „directoriu si invetiatoriu primariu", si apoi:

„Baga vina la sucala,
Ca se face pandi'a rara."

Aici voiu merge mai departe si voiu dice, ca cetitulu mechanicu eschisivu n'are locu nici chiaru in classea elementaria, ci invetiaceluia are se tréca in fia-care stadiu prin tote 3 fasele cetitului mechanicu, logicu si estetica (déca concede natur'a materiei de cetitu.) E de o mila de ori mai multu profitu, a cetí intr'unu (anu?) si numai 10 bucati, dér' cum se cade, decatu a cetí totu legindariulu de 10 ori. Sci, Dle Papiu, ce va se dice acest'a?

A patr'a teoria tractedia despre tienerea esamenelóru, si cuprinde urmatoriele tese: a) „Patronulu scólei n'are dreptulu de a tramite cá comissariu de esamenu decatu pre acelu-a, pre care lu doresce directoriulu scólei respective, seau incai pre unulu, carele se nu scia scrie; mai bine inse se nu tramita comissariu de locu." (Papiu esprima acest'a asiá: comitetulu n'a avutu dreptulu a tramite de comissariu pre Petri, care insémna in „Notes.") b) Comissariulu de examenu nu are dreptulu de a se amestecá in examinare, ci mai vertosu a fi mutu si surdu (seau cum dice Papiu: Petri a luatu rolulu invetiatoriului, de securu cu scopulu de a confundá nevinovatii eleví", ceea ce se vede si de acolo, ca „si déca unu scolariu respundea nimeritu", nu me indestuliezu, ci lu intrebam mai departe, ca nu ar'u poté dice acést'a si cu alte cuvinte?) c) Activitatea comissariului se se marginesca singuru numai pre langa laudarea invetiatoriloru (Papiu dice: „comissariulu si-a uitatu cu totulu de factorii si promotorii instructiunei, cari in prim'a linia sunt invetiatorii.") d) Esamenulu are se fia parada (in limbagiulu lui Papiu: „detrage si umbr'a festiva si solemna ce are se aiba fia-care di de esamenu.")

Ad a) respundia comitetulu; ér' necasulu Dlui Papiu, ca comitetulu m'a esmissu chiaru pre mine de comissariu, lu intielegu. Incatu inse pentru insemnare in „Notes", Dlu Papiu teologu absolutu cu eminentia si aspirantu la unu scaunu protopopescu carele asiá-déra trebue se aiba scire de preceptulu: „Ce tie nu-ti place, altuia nu face!" dicu, Papiu se aiba dreptulu a si portá protocolu despre tote, cate le-a vorbitu Ursu si Petri, ér' io se nu potu portá unu bietu „Notes", in care se insemnu nu numai pecatele, ci si virtutile invetiatoriloru d. e. despre Papiu la „computu:" computulu in capu slabutiu, cu cifre, mai bine." Egoisti mai sunt unii omeni!

Ad b) respundu, ca am fostu necessitatu a me amestecá in examinare, nu din motivulu reutatiosu de a confundá pre scolari, cari lu respingu cu dis'a némtiulul: „Wie der Schelm ist, so denkt er", ci pentru ca trebuiea se me convingu, cá se sciu scolarii, ér' Papiu neavendu nici idea despre tractarea unei bucati de lectura, despre aplicarea gramatecei la bucatile tractate etc. nu scia esaminá, si nici n'are de unde sci, nefiendu „diplomatu;" altmintrea nu s'ar blama cu imputarea, ca adeca am cerutu, cá respunsurile bune se le esprime copii si cu alte cuvinte. Fia-care invetiatoriu „diplomatu" scie, ca acestu esercitiu deprinde forte bine poterea cugetatoria si probedia de alta parte gradulu ei de desvoltare. Cetesca Papiu numai in Ohler (care dice, ca-lu are) de la pagin'a 460 incolo, si se va convinge! — Apoi am mai avutu unu motivu, de a me amestecá in esamenu, face adeca omulu la ocasiuni de aceste minunate esperintie d. e. provoci pre scolariulu A. se-ti spuna, ce scie despre Gelu? si-ti respunde in naivitatea sa: „acésta intrebare nu e a mea, ci a lui N." De altmintrea reu-testimoniu dá Papiu scolariloru sei, afirmandu, ca ei nu sciu respunde decatu intrebati fiindu de invetiatoriulu loru ér' la altii stau cá vitieii la port'a noua!

Ad c) replicu, ca nu am luatu pre invetiatorii din Orlatu, pentruca nu mi-au oferitu placut'a si

dorit'a ocasiune, de a face acést'a, ér' a-i blamá in publicu n'am vrutu, si adaugu, ca numai cu privire la ticalosi'a scólei din Orlatu, si vrendu a mai crutiá pre invetiatorii ei, presiedintele Comitetului a intrelasatu publicarea in diuaria a reportului despre resultatulu esameneloru, precumu prescrie „Normativulu" in §-lu seu 32, lit. c, prin ce a facutu o mare nedreptate invetiatoriloru bravi dela celealalte scóle granitaresci.

(Va urmá.)

ROMANI'A. In camer'a deputatiloru in Sied. din **27** Novembre v. s'a luatu inainte desbaterea asupra: **Legei pentru alegerea metropolitiiloru** si episcopiloru eparchioti, cum si a constituirii santului sinodu alu s. biserice autocefale ortodoxe romane: (proiectu votatu de senatu, datu la cele VI. sectiuni si comitatului delegatiloru loru spre reportare). Reportorele comitetului delegatiloru, 6 la numeru, cate 1 de sectione, fù:

D. Mihaile Cogalniceanu, care dupa ce reportá despre examinarea si opiniunile celoru VI. sectioni cum si despre modificatiunile facute in proiectu din partea Comitetului delegatiloru din sectiuni, apoi continua asia:

Comitetulu D-vóstre in unanimitate a luatu in consideratiune proiectulu infaciatu de guvernu; fiindu-ca cu totii, representanti esacti ai opiniunii Corpuriloru-legiuitórie si putemu dice ai natiunii intregi, simtimu necesitatea d'a regula in fine organisatiunea bisericei dominante in Romani'a; si acésta cu atatu mai multu, cu catu timpulu ne este proprice, ca nici una-data n'am fostu mai favorisati de impregiurarile exteriore de catu acumu, spre a resolva acésta cestiune in tóta independinti'a autonomiei nóstre politice, in tota libertatea consciintiei nóstre religióse.

D-loru deputati, nu me voiu intinde multu asupra acestei consideratiuni; fia-care din D-vóstra cunosce si simte cá si mine cele ce se petrecu in lumea ortodoxa, si santulu patriarchu din Constantinopole le cunósce inca mai bine de catu noi! Animi'a sea de parinte ecumenicu va simti negresitu, ca a venitu timpulu de a liniesci biseric'a ortodoxa din Romania. Si aceste una-data cunoscute, avemu dreptulu si datori'a de a dice, ca cestiunea alegerii capiloru santei nóstre biserici ortodoxe si a organisarii santului nostru Sinodu nu póte si nu se cuvine sa fia una cestiune internationale; ca ea este, a fostu si va fi una cestiune de resortulu consciintei nóstre cá populu ortodoxu, devotatu la religiunea parintiloru nostri, la libertatea si drepturile santei nóstre biserice, asia precumu le-am moscenitu de la parintii nostri!

Inspiratu de asemenea simtimente si de asemenea datorinti, comitetulu D-vóstra a primitu mai tóte articolele din proiectulu de lege alu guvernului, afara de articolulu antaiu, care este basa a insusi proiectului; si aici, afara de onor. D. George Brateanu, unanimitatea comitetului a avutu marea parere de reu de a se vedé din inceputu in otarata diferintia de opiniune cu D. ministru de culte.

Dati'mi voie, D-loru deputati, de a intra aci in una discusiune mai intinsa asupra acestui articulu, care este cheia boltei a noului edificiu religiosu ce D-nu Tell voiesce a redica in Romania.

Art. 1 din proiectu rumpe in totulu cu trecutulu nostru secularu, rumpe cu tóte principiile societatii moderne si ne prégatesce pe venitoriu necurmate greutati, cu atata mai mari cu catu ele ne voru surveni sub velulu religiunei. Prin acestu articulu D. ministru nu voiesce nimicu mai pucinu de catu a redica din man'a natiunei, din man'a societatii laice dreptulu secularisu ce 'l-a avutu si ce 'l are de'a 'si alege capii bisericei ortodoxe la care apartiene marea majoritate a populului romanu si d'a da preponderantia, in esercitiu lu acestui dreptu, puteri clericale, unui numeru marginitu de archierei! In contra acestei pretensiuni protes ëza una stare de lucruri vechi de mai multu de cinci secule in ambele parti alu Romaniei! In adeveru si in Valachia si in Moldavia, mitropolitii si episcopii tierei pururea s'au alesu, s'au numitu si sa'u instalatu in scaunurile lóru de puterea laica, candu de Domnu a-si-alu de consiliariu s-i, séu cu divanulu tierei, candu, de Domnu impreuna cu Adunarile obstesci.

Acestu mare dreptu alu strabuniloru nostri, in timpurile moderne, a fostu regulatu si inseratu in regulam-entulu organicu din 1832, sanctionatu de Turcia musulmana, de Rusia ortodoxa! éta ce dice legea fundamentale din 1832;

Art. 411. Spre a pastra intru tóta nejicnit'a santiania vechile drituri si prerogative a clirosului Moldovei, spre a opri alunecarea abusuriloru intru erarchi'a besericesca, mitropolitulu si episcopii patrioti vor fi alesi dupa pementescile legiuitele asiedieminteri numai din besericasii adeverati pamenteni, de una pilduitóre evlavie, cu bune sciinti si dovedite vrednicii, de la care deraza tieneresi pazirea invetieturiloru santei nóstre religii si povatuirea turmei pe calea mantuirii. Alegerea acestoru subletesci parinti se va face, dupu driturile si obiceiurile pamentului, de catre obstésca obicinuita Adunare impreuna si cu acei din boeri ai ranguriloru Adunare, cari nu s'ar intempla a fi madulari de acéstantaiu, cari nu s'ar intempla a fi madulari de acésAdunare; si dupa ce acésta alegere se va intari ta Adunare; si dupa ce acésta alegere se va intari de Domnu, parintii alesi indata se voru inscauna in a loru sante deregatoria cari le voru implini in cuprinderea apostolicesciloru canóne si intocmai cu drepturile si obiceiurile pazite pene acumu in tiéra. tóte legile si obiceiurile pazite pene acumu in tiéra.

(Regulamentulu organicu alu Moldaviei.)

Art. 1. Alegerea mitropolitului se va face dintre trei episcopi ce voru fi in lucrare, adica: alu Romnicului, alu Buzeului si alu Argesiului, dupa drepturile si obiceiurile tierei, de catre obicinuita obstésca Adunare, sub presiedinti'a pravilnicului ei abstésca Adunare, sub presiedinti'a pravilnicului ei presidentu, dimpreuna cu boeri din trépta d'antaiu ce nu se voru afla madulari ai acestei adunari, potrivitu Art. 359 si 360 din organiculu regulamentu.

(Regulamentulu organicu alu Valachiei.)

In cursulu seculiloru, una singura data, in timpulu Domniloru fanarioti, Patriarchulu din Constantinopole a voitu a interveni in alegerea capiloru besericei nóstre. Si atunci Adunarea Moldovei cu mitropolitulu si episcopii sei in frunte, protestandu in contra acestei pretensiuni, a respinsu pe calugarulu strainu ce voiea a se pune in scaunulu mitropolitanu alu lui Teocstista; unu firmanu imperiale a reintratu drepturile tierei de a 'si regula singura, inde-afara de patriarchia afacerile besericei sele si numirea capiloru sei religiosi; si unu blastemu sobornicescu afurisindu incercarea straina s'au impartitu scrisu pe pergamentu la tóte eparchiile Moldovei. Aceste acte se afla pene in diua de asta-di pastrate in archivele nóstre; ele se afla inca mai bine inscrise in anima natiunii romane.

D. ministru Tell 'si intemeiaza sistemulu seu de alegere pe duoe considerante; antaiu pe acelea ca dupa canóne, capii besericei nu potu sa fia alesi de mireni, si alu duoilea ca voesce a face sa domine si in tiéra nóstra principiulu de besericia libera in Statu liberu, rostitu de nemuritoriulu Cavuru, intr'o tiéra si in conditiuni cu totulu altele de catu la noi fia-cá natiune, fia-cá religiune! Dupa opiniunea sub-scrisului, aplicatiunea inse ce D. miniu sub-scrisului, aplicatiunea inse ce D. mistru de culte voesce a face pentru Romania a axiomului contelui Cavur este cu totulu eronata. Altele suntu conditiunile Italiei si ale besericei catolice; altele suntu conditiunile Romaniei si ale besericei ortodoxe. La noi Statulu este formatu si unitu si besericia in locu d'a fi una pedica la formarea si unirea tierei, a fostu din contra unu puternicu impreuna luptatoriu in favórea ideei nationale. Itali'a era sfasiata in mai multe Staturi, si beserica catolica, in locu d'a lucra la intrunirea si intrunirea si intarirea patriei, a fostu pururea una stavila desvoltarii si unitatii Statului Italianu. La noi puterea laica, fara a tiné in jugu beserica, pururea a predomnitu puterea claricala. In Itali'a, puterea papala tinea sub jugu Statulu si societatea civile. Si de aceea, candu contele Cavuru a rostitu: beserica libera in Statulu liberu, elu nu cerea emanciparea Statului de sub jugulu besericei; intr'alte cuvinte: beserica libera in Statu liberu, in inalta cugetare a marelui ministru Italianu, insemna in fapta Statulu liberu in beserica libera.

Intielegeti bine, D-loru deputati, ca acésta stare de lucruri din Itali'a nu are nimicu a face cu impregiurarile nóstre politice, sociale si religióse.

Totu atatu de pucinu intemeiatu este si alu duoilea argumentu alu D-lui ministru de culte, adica: ca alegerea si numirea episcopiloru fia prin Domni, fia prin Adunari laice, este contraria canónelu-ru. Si aici am diferitu cu opiniune de D. ministru. Canóne neviolabile suntu acelea cari au a face cu dogmele, éra nu cu organisarea exteriora a besericei cu administrarea, cu relatiunile séle exteriore cu Statulu si cu societatea laica. Aceste tóte variaza dupa timpuri, dupa impregiurari, dupa tieri, dupa starea societatiloru. Si spre a dovedi acésta, n'am trebuintia de catu d'a re areta ca, in privintia organisatiunii besericii si mai alesu in ce s'atinge de modelu de numire sau de alegere a capiloru besericei, fia-care tiéra 'si are deosebitele séle legi si asiedieminte. Astu-felu este sinodulu care in Rusia propune Imperatorelui ordodoxu pe candidatii de mitropoliti si de episcopi si altu-felu este sinodulu alegutoru din Grecia. In Austro-Ungaria unii din capii besericei ortodoxe se alegu de adunari compuse de preoti si de mireni; altii si d'adreptulu se numescu de catre unu suveranu eterodoxu. In Serbi'a, ale careia relatiuni besericesci catre patriarchulu de Constantinopole suntu mai acelési cá si ale Romaniei, mitropolitulu si episcopii se numescu di rectu numai de catre Domnu.

In momentele acestea, beseri'a bulgara se emancipéza de sub dominatiunea episcopatului grecescu; alegerea capiloru besericei bulgare este incredintiata unei adunari, din care cea mai mare parte suntu laici.

Ei bine, pentru acésta deosebire in modulu organisarii besericei din deosebitele tieri, se póte sprigini, ca tóte aceste besereci, fia din Rusi'a fia din Greci'a, fia din Austro-Ungari'a, fia din Bulgari'a, si prin urmare si beserc'a romana, nu sunt tóte fiice si medulari ali uneis si aceeasi mari beserici, beseric'a ortodoxa a resaritului, care nu cunósce altu capu si mare povatuitoriu alu seu de catu pe Domnulu nostru Iisus Christosu?

Si apoi óre patriarchulu din Canstantinopole, séu D. ministru de culte póte pretinde, ca una stare de lucruri totu atatu de vechia catu si insusi Statulu romanu ar' poté se fia lovita de necanonicitate! Déra atunci necanonici ar' fi si toti metropolitii si episcopii nostri romani dela Radu Negru si Bordanu Dragosiu pana astadi; necanonici ar' fi marii dascali si si facili ai religiuni ortodoxe din Romani'a, metropolitii Teoctistu, Dioftei, Varlaam, Iacobu, Filaretu, Grigorie si Veniamin; necanonice ar' fi tainele seversite de ei si de preotii numiti de ei; si prin urmare, afara din bseric'a ortodoxa aru fi si parintii nostri, si noi, si fii nostrii, cari am avutu cá spirituali pastori, archierei si preoti necanonici.

Nu, acésta nu este si nu pót fi. Religiunea lui Iisusu Christosu are una doctrina mai sublima de catu politic'a si pasiunile ómeniloru ar' voi a o face! Dogmele besericei ortodoxe la societatii laice, pentru care suntu instituiti si archierii si preotii, unu campu mai largu, una libertte de judecata si de actiune mai intinsa, de catu ar' invoi de pretinsii restauratori ai canónelor.

Sub acestu punctu de privi, neci legea din 1864 nu este anti-canonica. Pin acésta lege se incredintia Domnului dreptulu d numi elu mitropolitii si episcopii tierei, intocmi cum acestu dreptu se esercita si de Domnulu Serbi.

Déca acumu acésta lege rebue revisuita, nu este pentru ca dansa a lovitu canónele, ci pentru ca in ordinulu politicu si constitutionalu, ea rupea cu traditiunile seculare ale tirei, dupa care mai multu séu mai pucinu natiuna alegea sau propunea, si Domnulu numai intariea pe bisericii nóstre! Aci numai, este de cautatu cau nemultiamiriloru, éra nu necanonicitatea, ce acés lege a redicatu in intru tierei. Catu pentru pretestarile de necanonicitate, ce in de afara le-a dicatu clerulu grecu din Constantinopole, Ierusalem, Alexandria etc., in privintia legii din 1864, Dóstra cunósceti bine fara se amu nevoia de a intri in mari amanunte, ca nu pretins'a lovire a dogmeru spirituale, ci secularisarea bunuriloru materia ale monastiriloru inchinate seversita in aceeasi epoi a fostu adeveratulu indemnu alu aceloru protstari.

(Vurmá.)

Cusurile

la bursa in 2 Dec. 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 76	„ „
Augsburg	—	—	109 „ 25	„ „
Londoni	—	—	109 „ 45	„ „
Imprumutulu nation.	—	—	66 „ 55	„ „
Obligatiile metalice chi de 5%			70 „ 45	„ „
Obligatiunile rurale ungare			79 „ —	„ „
„ „ semesiane			78 „ —	„ „
„ „ transilvane			77 „ —	„ „
„ „ croato-slav.			— „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	966 „ —	„ „
„ creditul	—	—	332 „ 25	„ „

Redactoru respondietoriu
IACOBU MURESIANU.

Edipsa: Cu tiparitulu lui
IOANE OTT si fiu HENRICU.